

LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA VARHAISKASVATUKSESSA

Suunnitelman perustana ja lähteinä on Sosiaali- ja terveysministeriön (2015) julkaisema opas ”Turvallinen lääkehoito, Valtakunnallinen opas lääkehoidon toteuttamisesta Sosiaali- ja terveydenhuollossa”.

Turvallinen lääkehoito-oppaan mukaan:”...lääkehoidon toteuttaminen perustuu toiminta- ja /tai työyksiköissä laadittuun lääkehoitosuunnitelmaan, joka kattaa yksikön kokonaisuuden suunnittelun ja toteutuksen sekä siinä tapahtuneiden poikkeamien seurannan ja raportoinnin. Oppaan tarkoituksena on yhtenäistää laadukkaasti lääkehoidon toteuttamisen periaatteet, selkeyttää lääkehoidon toteuttamiseen liittyvä vastuunjako ja määrittää vähimmäisvaatimukset, joiden tulee toteutua kaikissa lääkehoitoa toteuttavissa yksiköissä”.

Varhaiskasvatuksen perustehtävä ei ole lääkehoidosta vastaaminen, mutta koska varhaiskasvatuksessa saattaa olla jatkuvaa tai määräaikaista lääkitystä tarvitsevia lapsia, tarvitaan lääkehoitosuunnitelma.

Tämän suunnitelman tarkoituksena on selventää lapsen hoitopäivän aikaista hoidon koordinaatiota niin, että jokaisella toimijalla on tieto omasta roolistaan ja vastuustaan.

VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN KUVAUS

Ähtäriin kaupunki tarjoaa lapsen ja perheen tarvitsemat varhaiskasvatuspalvelut perheen tilanteen ja tarpeen mukaisesti; esiopetusta, perhepäivähoitoa, ryhmäperhepäivähoitoa, päiväkotihoidon koko-,vuoro- ja osapäiväisesti

1. LÄÄKKEEN ANTAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA
2. SUUNNITELMA LAPSEN LÄÄKEHOIDOSTA
3. PEREHDYTYS VARHAISKASVATUKSESSA ANNETTAVAAN LÄÄKEHOITOON
4. KIRJALLINEN LUPA LÄÄKKEEN ANTAMISEEN
5. LÄÄKEHOIDON VASTUUT, VELVOLLISUUDET JA TYÖNJAKO
6. LAPSEN LÄÄKKEIDEN SÄILYTYS
7. LÄÄKEHOIDON OSAAMISEN VARMISTAMINEN JA YLLÄPITÄMINEN
8. LÄÄKEHOIDON VIRHETILANTEIDEN KIRJAAMINEN JA ARVIONTI
9. PÄIVITYKSET JA ARKISTOINTI
10. TYÖRYHMÄ
11. LIITTEET

1. LÄÄKKEEN ANTAMINEN PÄIVÄHOIDOSSA

Lapsen lääkehoidosta vastaa lasta hoitava lääkäri ja lapsen lääkehoito toteutetaan ensisijaisesti kotona. Ähtärin varhaiskasvatuksessa on voimassaoleva toimintaohje lääkkeen antamiseen hoitopäivän aikana.

”Sosiaali- ja terveysministeriön julkaiseman Turvallinen lääkehoito (2015) mukaisesti lääkehoito perustuu potilaan, hänen omaisensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen sopimukseen. Lääkehoitoon kouluttamaton henkilökunta voi osallistua luonnollista tietä annettavien tai ihon alle pistettävän hoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai tilannekohtaisen harkinnan, riittävän lisäkoulutuksen sekä osaamisen varmistamisen jälkeen.”

Huoltajia tiedotetaan, päivähoitohakemuksessa olevien lääkehoitotietojen perusteella, lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman tekemisestä perheen perehtymisen yhteydessä, ennen lapsen hoidon alkamista tai lääkehoidon alkaessa.

2. LASTEN LÄÄKEHOIDON VASTUUT, VELVOLLISUUDET JA TYÖNJAKO *

Kuusiolinna Terveys Oy:

johtava lääkäri Katariina Liski

perhepalveluiden vastuulääkäri Heidi Keisala

Ähtärin lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäri Heidi Keisala

terveyspalveluiden vastuulääkäri Marjo Ala-Salmi

- Vastaa sosiaali- ja terveystoimen yksiköiden lääketieteellisestä toiminnasta
- Hyväksyy varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelman ja ottaa vuosittain vastaan koosteen päivähoitoyksiköiden lapsikohtaisista lääkkeenantoluvista
- Antaa yksittäisen lapsen lääkehoidon kirjallisen luvan vastaavalle esimiehelle

Varhaiskasvatuspäällikkö

- Suunnittelee ja vastaa koko varhaiskasvatushenkilöstön tarvitseman lääkehoitokoulutuksen
- Toimittaa koosteen hyväksytyistä lääkehoitoluvista johtava lääkäri Sadeharjulle
Osa henkilökunnasta suorittaa lääkehoitokoulutuksen, osa saa luvan lääkehoidon toteuttamiseen yksilökohtaisen perehdytyksen ja opastuksen jälkeen
- Huolehtii lääkehoitoon koulutettujen lasten/lähihoitajien osaamisen ylläpitämisestä viiden vuoden välein annettavalla koulutuksella
- Ottaa vastaan ja käsittelee yksiköiden lääkehoidon virheilmoituksen
- Huolehtii työryhmän koollekutsumisesta kahden vuoden välein päivitystyötä varten

Vastaava lastentarhanopettaja / varhaiskasvatuspäällikkö (= pph osalta)

- Vastaa lääkehoitosuunnitelman toteutumisesta omassa yksikössään työparinaan tehtävään valittu omahoitaja
- Ohjaa ja valvoo lapsen lääkehoidon toteutumisen suunnitelman mukaisesti
- Vastaa lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laadinnasta ja allekirjoittaa sen
- Toimittaa koosteen lääkkeenantoluvista varhaiskasvatuspäällikölle
- Vastaa siitä, että omassa yksikössä olevien kroonisesti sairaiden- ja jatkuvaa lääkitystä vaativien- ja kohtausluontoisesti lääkkeitä tarvitsevien lasten ja muiden erityistä hoitoa tarvitsevien lasten tiedot on huomioitu yksikön omassa turvallisuussuunnitelmassa
- Vastaa yhdessä huoltajien kanssa lapsen lääkehoidon tietojen siirrosta uuteen päivähoitopaikkaan, varahoitopaikkaan ja päivystykseen
- Vastaa salassa pidettävien asiakirjojen/tietojen säilyttämisestä annettujen säännösten

mukaisesti

- Käsittelee lääkevirheilmoituksen pohjalta virheellisesti annetun lääkkeen antamistilanteen yhdessä henkilökunnan kanssa ja toimittaa ilmoituksen varhaiskasvatuspäällikölle. Tarvittaessa toimittaa tiedon myös muulle taholle (esim ruokapalveluun).
- Huolehtii siitä, että yksikössä on lukittavia kaappeja lasten lääkkeiden säilyttämiseen

Lapsen lääkkeenantaja omahoitaja / perhepäivähoitaja

- Laatii yhdessä huoltajien kanssa lapsen lääkehoitosuunnitelman, josta annetaan kopia lapsen huoltajalle
- Toteuttaa perehdytyksen ja lääkehoitoluvan saatuaan lapsen lääkkeen antamisesta omassa ryhmässään
- Kirjaa päivittäin ylös antamansa lääkkeet yhdessä sovitulla tavalla (hoitopaikkaan jää dokumentti)
- Varmistaa luonnollista tietä annettavien lääkkeiden annostelun ennalta sovitusti
- Arvioi omalta osaltaan lapsen lääkehoidon vaikuttavuutta ja kertoo havainnoistaan huoltajille
- Huolehtii tarvittaessa retkille mukaan mahdollisen lääkityksen
- Vastaa lapsen lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta säilyttämisestä
- Vastaa siitä, että koko yksikön henkilökunnalla on tiedossa elvytyslääkkeitä tarvitseva lapsi, missä elvytyslääkkeitä säilytetään ja mikä on lääkkeen annosteluohje
- Tekee kirjallisen virheilmoituksen, jos lapsen lääkkeenannossa on tapahtunut ja ilmoittaa asiasta huoltajille ja käsittelee asian esimiehen kanssa
- Työntekijä on velvollinen ilmoittamaan ellei hän arvioi hallitsevansa hänelle annettua tehtävää, jolloin työnantaja on velvollinen järjestämään lisäperehdytystä.

Lapsen huoltajat

- Vastaa omahoitajan/perhepäivähoitajan riittävästä perehdyttämisestä lapsen lääkkeenannossa
- Kutsuvat tarvittaessa terveydenhuollon asiantuntijan perehdyttämään henkilökuntaa
- Laativat yhdessä lapsen omahoitaja/perhepäivähoitajan kanssa lapsen lääkkeenannosuunnitelman
- Huolehtii tarvittaessa omahoitajalle uuden tiedon lääkärin määräämästä lapsen lääkinnässä tapahtuneesta muutoksesta
- Vastaa lapsen siirtyessä toiseen hoitopaikkaan tulevan ryhmän henkilökunnan perehdyttämisen
- Toimittaa lääkehoitosuunnitelman varahoitopaikkaan

3. SUUNNITELMA LAPSEN LÄÄKEHOIDOSTA

Suunnitelma lapsen lääkehoidosta tehdään yhteistyössä lapsen huoltajien, lapsen ryhmän henkilökunnan/omahoitajan ja tarvittaessa terveydenhuollon henkilökunnan kanssa ennen hoidon tai lääkityksen aloittamista.

Suunnitelma liitetään lapsen varhaiskasvatus-/esiopetussuunnitelmaan.

Lapsen lääkehoidonsuunnitelma huomioidaan myös päivähoitoyksikön omassa turvallisuus-suunnitelmassa ja toiminnassa. Lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan päivitetty tieto aina, kun se vanhemmilta saadaan.

Lääkkeen antaminen

- Hoitopaikassa sovitaan lapsen lääkkeenantajat, ensisijaisesti omahoitaja
- Lääkintää toteuttava henkilökunta perehdytetään
- Varaudutaan siihen, että omahoitajan loma ym. poissaoloaikoina lääkkeen antaa siihen perehdytyksen saanut työntekijä

- Huolehditaan siitä, että jokainen yksikön aikuinen osaa antaa lapselle hätätilanteessa ensiapua
- Lääkkeen anto kirjataan yksikön omaseuranta lomakkeelle (säilytetään/arkistoidaan)

Liite 1. Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma

Liite 2. Lääkkeiden annon omaseuranta

4. PEREHDYTYS VARHAISKASVATUKSESSA ANNETTAVAAN LÄÄKEHOITOON

Työntekijän rooli

Lapsen hoidon tai lääkityksen alkaessa, perehtymisvaiheessa, huoltajat kertovat lapsen terveydentilaan, lääkitykseen ja hoitoon liittyvistä toimenpiteistä ja antavat riittävän perehdytyksen lapsen ryhmän henkilökunnalle. Apuna henkilökunnan perehdyttämisessä voi olla alan asiantuntijoita esim. diabeteshoitaja. Kirjalliset lääkehoitosuunnitelmat tehdään tässä vaiheessa.

Huoltajat vastaavat siitä, että henkilökunnalla on saatavilla kaikki tarvittava lapsen lääkehoitoon ja hoitotoimenpiteisiin liittyvä tieto, lääkkeet ja mahdolliset tarvikkeet.

Tarvittaessa huoltajat perehdyttävät koko yksikön henkilökuntaa lapsen elvyttämiseen ja elvytyslääkkeiden antamiseen.

Kaikki lapsen lääkehoitoon osallistuvat tahot toimivat yhteistyössä huoltajien kanssa.

Jos lapsen lääkintään tai hoitotoimiin tulee muutosta, huolehtivat huoltajat uuden tiedon lasta hoitavalle henkilökunnalle. Huoltajat ja ryhmän muu henkilökunta perehdyttävät uuden työntekijän lapsen lääkkeenantoon ja hoitotoimenpiteisiin.

Yhteistyö

Lääkkeen antaminen hoitopäivän aikana perustuu kiinteään yhteistyöhön huoltajien ja lasta hoitavan henkilökunnan kanssa. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös keittiöhenkilökunnan ja alan asiantuntijoiden kanssa.

Jokainen yksikön aikuinen on hätätilanteissa vastuussa ensiavun antamisesta lapselle.

Henkilökunnan perehtyminen kirjataan lapsen yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan.

Aina kun ulkopuolinen asiantuntija perehdyttää tai kouluttaa työntekijöitä, siitä tehdään muistio.

5. KIRJALLINEN LUPA LÄÄKKEEN ANTAMISEEN

Kaikki lapsen lääkehoitoon osallistuvat tarvitsevat luvan lääkkeen antamiseen varhaiskasvatuksessa. Lupa perustuu riittävän osaamisen ja näytön osoittamiseen. Lääkehoidon LOP –koulutuksen suorittanut henkilö ei tarvitse erillistä lupaa.

Huoltajien tai muiden asiantuntijoiden antaman perehdytyksen jälkeen vastaava lastentarhanopettaja/ varhaiskasvatuspäällikkö (perhepäivähoitajan osalta) allekirjoituksellaan vahvistaa työntekijän saaman riittävän opastuksen lapsen lääkehoitoon. Tarvittaessa työntekijän tulee antaa näyttö osaamisestaan. Annetun näytön vahvistaa allekirjoituksellaan terveydenhuollonalan ammattilainen. Sekä perehdytys että annettu näyttö kirjataan pöytäkirjaan, josta käy ilmi perehdytykseen osallistuneet, perehdytyksen sisältö ja em allekirjoitus.

Em pöytäkirja toimitetaan varhaiskasvatuspäällikölle ja kopio jää yksikköön.

Pöytäkirja säilytetään yksikössä lapsen papereiden ohessa arkistointiohjeiden mukaisesti.

Liite 3. Perehdytyspöytäkirja

6. LAPSEN LÄÄKKEIDEN SÄILYTYS

Lasten tarvitsemat lääkkeet suositellaan säilytettäväksi erillään henkilökunnan käyttöön tarkoitettusta lääkekaapista. Jääkaapissa säilytettävät lääkkeet säilytetään suljettavassa rasiassa, erillään ruokatarvikkeista. Jokaisessa lääkepakkauksessa tulee olla lapsen nimi. Lasten lääkkeet säilytetään lääkkeiden säilytysohjeiden mukaisesti oikeassa lämpötilassa ja lasten ulottumattomissa.

7. LÄÄKEHOIDON OSAAMISEN VARMISTAMINEN JA YLLÄPITÄMINEN

Lähihoitajat/lastenhoitajat ovat lääkehoitoon koulutettua nimikesuojattua henkilöstöä, joiden osaamista ylläpidetään viiden vuoden välein annettavalla koulutuksella ja tentillä (Love, Lop) Muulla hoitohenkilöstöllä on mahdollisuus osallistua lääkehoidon yleissivistäviin koulutuksiin ja tenttiin (mini-LOP).

Yksittäisen lapsen osalta lääkehoidon osaamisen varmistus tapahtuu huoltajien ja tarvittaessa alan asiantuntijoiden antamalla riittävällä perehdytyksellä ja opastuksella lapsen lääkehoitoon ja hoitotoimiin.

8. LÄÄKEHOIDON VIRHETILANTEIDEN KIRJAAMINEN JA ARVIONTI

Lääkkeenannon virhetilanteet, esim. lapsi on saanut lääkettä liikaa/ liian vähän, lääkkeen antaminen on unohtunut, lapsi on oksentanut lääkkeen pois, kerrotaan lapsen huoltajille ja kirjataan lääkepoikkeama-lomakkeelle.

Jokainen virhetilanne lääkehoidossa käydään läpi vastaavan lastentarhanopettajan/ varhaiskasvatuspäällikölle kanssa.

Lomake toimitetaan kopio varhaiskasvatuspäällikölle.

Liite 4. Lääkepoikkeaman/virheen ilmoitus

9. PÄIVITYKSET JA ARKISTOINTI

Tätä Ähtärin kaupungin varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmaa päivitetään kahden (2) vuoden välein työryhmän toimesta varhaiskasvatuspäällikön kutsumana.

Lapsen alkuperäistä lääkehoitosuunnitelmaa säilytetään hänen hoitopaikassa ja arkistoidaan kuusi (6) vuotta hoidon päättymisen jälkeen. Varahoitopaikkaan otetut lääkehoitosuunnitelmien kopiot annetaan takaisin vanhemmalle.

10. TYÖRYHMÄ

Tähän lääkehoitosuunnitelman työryhmään ovat kuuluneet:

Haveri Kirsi, terveydenhoitaja

Hietakangas Janika, perhepäivähoitaja

Katajamäki Hanna, erityislastentarhanopettaja

Kuoppa Tuula, lastenhoitaja

Salomaa Aulikki, perhepäivähoidonohjaaja

Soinila Suvi, vastaava hoitaja

Päivitystyöryhmä 2016:

Haveri Kirsi, terveydenhoitaja

Hietakangas Janika, perhepäivähoitaja

Katajamäki Hanna, erityislastentarhanopettaja

Kuoppa Tuula, lastenhoitaja
Mannismäki Sirpa, varhaiskasvatuspäällikkö
Soinila Suvi, vs. perhepäivähoidonohjaaja

Päivitystyöryhmä 2019:

Haveri Kirsi, terveydenhoitaja
Hietakangas Janika, lastenhoitaja
Katajamäki Hanna, erityislastentarhanopettaja
Kuoppa Tuula, lastenhoitaja
Mannismäki Sirpa, varhaiskasvatuspäällikkö
Kumpula Tiina, lastenhoitaja

11. LIITTEET

Liite 1. Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma
Liite 2. Lääkkeiden annon omaseuranta
Liite 3. Perehdytyspöytäkirja
Liite 4. Lääkepoikkeaman/virheen ilmoitus

* tiedot päivitetty 24.3.2022 Sirpa Mannismäki